

Deliverable C3.4: Annual surveillance report

Authors: Jari Ilmonen

Date: 13.9.2024

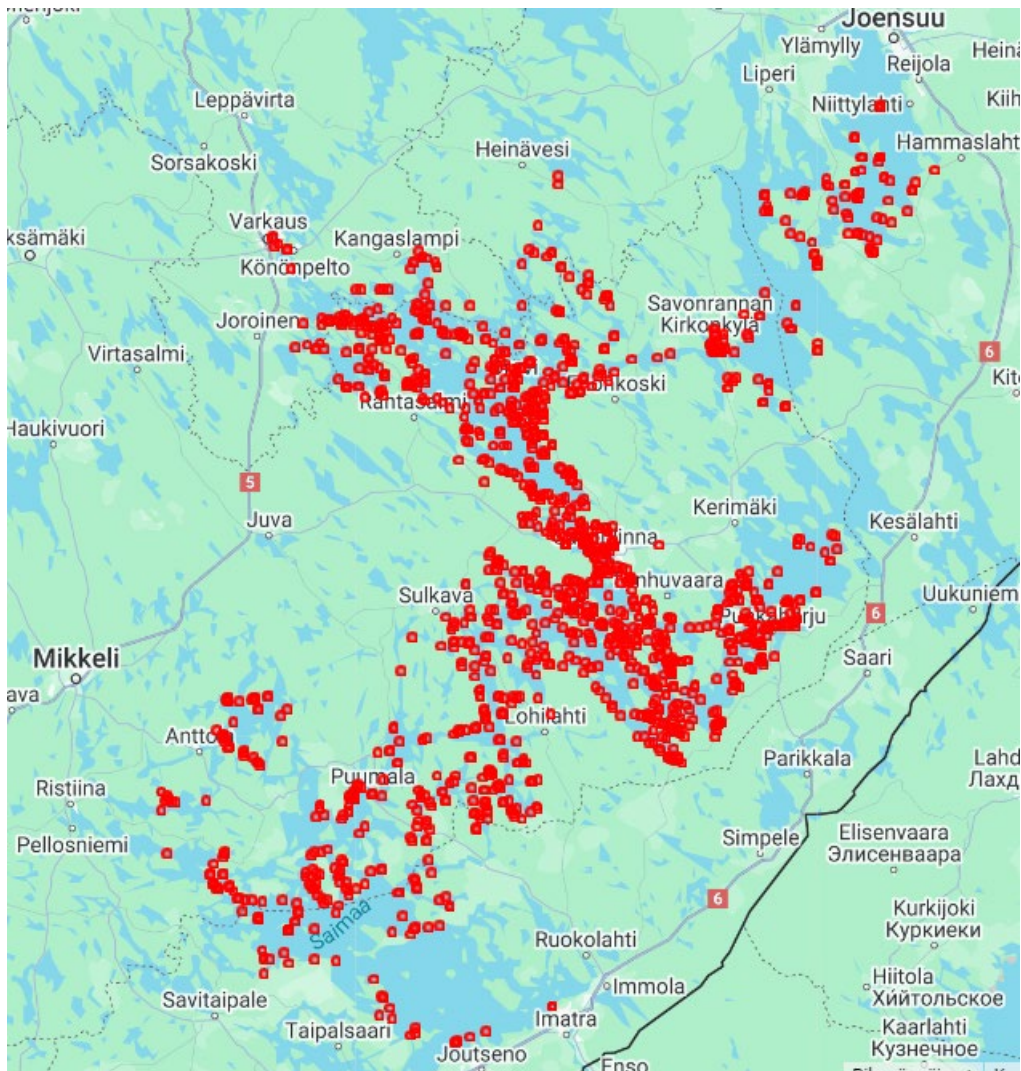
Abstract

This is an annual report on the surveillance of the fishing restrictions in lake Saimaa. In 2024, two seasonal fishing supervisors from Metsähallitus Parks and Wildlife Finland carried out intensive surveillance from May 1 till August 30. During this period, over 1100 traps and nets were inspected. Only four of the inspected fish traps were unsafe for seals, and three clusters of gill nets were recovered from the lake during the restriction period. Overall, the number of unsafe traps has decreased over the years due to surveillance. To build a voluntary surveillance network, five surveillance training sessions were carried out all over Saimaa. Fishing surveillance was communicated in regional media during the summer.

The project has received funding from the LIFE Programme of the European Union. The material reflects the views by the authors, and the European Commission or the CINEA is not responsible for any use that may be made of the information it contains.

Hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

Metsähallituksen kalastuksenvalvonta Saimaalla kesällä 2024

Kuva: Valvontatyökaluun kirjautuneet valvontatapahtumat 1.5.2024-30.8.2024

NORPPA-ALUEEN VALVONTA 2024

Metsähallitus on toteuttanut jo vuosien ajan kalastuksenvalvontaa Saimaalla. Kesä 2024 oli neljäs kesä Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeen aikana. Kausivalvojat olivat töissä 1.5.-30.8.2024. Kesä oli edellisiin verrattuna tavanomainen. Lievät rikkeet ovat edelleen vahvasti läsnä valvonnassa, pääosin kyse on yhteystietojen puuttumisesta. Kevään ja alkukesän verkkokalastuskiellon ollessa voimassa tavattiin yhteensä kolme laitonta verkkojataa. Katiskoita oli paljon pyynnissä jo toukokuun alussa, verkkoja sen sijaan niukasti vielä elokuussakin lämpimien vesien vuoksi. Kalastusvälineitä otettiin talteen koko kauden aikana yhteensä 30 kappaletta. Kesän aikana ei tullut yhtään ilmoitusta verkkoon hukkuneesta norppasta.

Kalastuksenvalvontaverkostoa pyrittiin kehittämään myös tänä vuonna. Koulutuksia pidettiin viiden kalatalousalueen kanssa eri puolilla Saimaata. Jussi Jumppanen jatkoi toisena kausivalvojana ja

uutena valvojana aloitti Jukka Laurio. Tämän raportin on kirjoittanut projektipäällikkö Jari Ilmonen.

Valvonnan ajankohta

Kalastuksenvalvontaa on tehty kausivalvojen toimesta Saimaalla jo useita kesiä. Valvonta on erittäin tarpeellista rikkomusten paljastamiseksi sekä luvattomuuksien ja laittomuuksien ennalta ehkäisemiseksi. Toteutimme valvontaa pääasiassa Metsähallituksen Fuscus -veneellä. Jukka Laurio teki myös joitakin päiviä valvontaa vesijetillä. Tässä raportissa käsitellään 4.5.2024 – 29.8.2024 välisenä aikana Jukka Laurion, Mikko Jokelan ja Jussi Jumppasen toimesta toteutettu kalastuksenvalvonta. Taulukossa 1 esitetään kuitenkin vain 1.5.-30.7. välillä kirjatut tapahtumat vuosien välisen vertailtavuuden parantamiseksi. Näiden lisäksi elokuussa 2024 ilmeni muutamia rikkeitä. Vuonna 2024 ei toteutettu hankkeen puitteissa kalastuksenvalvontaa muuten kuin touko-elokuussa.

Muiden toteuttama valvonta

Muiden kalastuksenvalvontaviranomaisten/kalastuksenvalvojen tekemä valvonta on havaintojemme perusteella edelleen vähäistä Saimaalla. Kesän 2024 aikana pyydyksistä löytyi muiden kalastuksenvalvojen tai kalastuksenvalvontaviranomaisten viestimerkkejä muutamasta kohteesta. Joistakin merkintöjä koskevista huomautuksista saatiin palautetta, että paikallisen kalastuksenvalvojan mukaan asia olisi ollut kunnossa, vaikka meidän tulkintamme mukaan ei ollut. Osakaskuntien osalta valvonta saattaa paikallisesti olla aktiivista, mutta kaikki suoritteet eivät välttämättä tilastoidu ylös. Kalastuksenvalvojat saattavat tuntea oman alueensa kalastajat, eivätkä tämän vuoksi laita viestimerkkiä pyydykseen vaan soittavat suoraan kalastajalle.

Yhteisvalvonnat ja koulutus

Koulutusluonteisia yhteisvalvontoja toteutettiin viisi kertaa

- Pihlajaveden kalatalousalue, Harry Härkönen, 6 valvojaa, 1 päivä
- Puruveden kalatalousalue, Harry Härkönen, 10 valvojaa, 1 päivä
- Heinävedenreitin kalatalousalue, Harry Härkönen, 9 valvojaa, 1 päivä
- Virtasalmi-Joroinen kalatalousalue, Harry Härkönen, 4 valvojaa, 1 päivä
- Puumalan kalatalousalue, Harry Härkönen, 8 valvojaa, 1 päivä

Yhteisvalvontaa ei ehditty järjestämään kaikkien kalatalousalueiden kanssa.

Kalastuksenvalvontaviranomaisia on hankala saada mukaan valvontaan. Itä-Suomen poliisissa on kalastuksenvalvonnasta kiinnostuneita työntekijöitä, mutta työnantaja ei anna työaikaa kalastuksenvalvontaan. Poliisin resurssit ovat paikoin niukat kesälomakauden aikaan, minkä lisäksi yleinen tahtotila kalastuksenvalvontaan on heikko.

Heinäkuussa 18.7. kalastuksenvalvontaan kävi tutustumassa Metsähallituksesta erätalouspäällikkö Jussi Viitanen ja kalastuksen erityisasiantuntija Eetu Karhunen sekä WWF Suomen pääsihteeri Jari Luukkonen.

Tilastointi

Valvonnan tilastointityökaluna käytettiin aiempien vuosien tapaan Pirkanmaan kalatalouskeskuksen kalastuksenvalvontatyökalua. Työkalu on selkeä ja maastossa helppokäyttöinen ja sen käyttöä kannattanee hyödyntää myös tulevana kesinä hankkeen loppuun asti, jotta tilastointi ja raportointi pysyy yhdenmukaisena.

Valvontatapahtumat pitkällä aikavälillä

Valvonnassa pääpaino oli pyydyskalastuksen valvonnassa. Taulukosta 1 löytyy Metsähallituksen toteuttaman valvonnan suoritteet vuodesta 2012 alkaen. Kyseiset suoritteet on kerännyt Sami Kurenniemi ja Paavo Väisänen Metsähallituksen, kalastuksenvalvontatyökalun sekä Samin omista aineistoista hanketta edeltävältä ajalta. Koska hanketta edeltävältä ajalta tiedot on kerätty monista lähteistä vain touko-kesä-heinäkuun ajalta (Kurenniemi 2021), taulukossa 1 esitetään myös kauden 2024 suoritteet vain tältä ajalta. Suoritteista puuttuu Metsähallituksen muiden erätarkastajien satunnaiset valvontapäivät kesäajalta, mutta ne ovat vähäisiä.

Taulukko 1. Metsähallituksen toteuttaman valvonnan suoritteet vuodesta 2012 alkaen toukokuun alusta heinäkuun loppuun.

Vuosi	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Tarkastetut katiskat	335	381	392	649	507	533	1179	956	1350	1043	1376	1008	1128
Väljänieluiset katiskat	104	57	76	28	89	52	87	73	184	63	45	24	4
Väljänieluiset katiskat %	31	15	19	4	18	10	7	8	14	6	3	2	0
Tarkastetut rysät				1	3	11	24	25	27	46	101	47	81
Väljänieluiset rysät							2			1	0	0	0
Tarkastetut merrat					110	79	65		91	75	107	2	32
Väljänieluiset merrat					0	0	3		2	1	0	0	0
Tarkastetut verkkoyksiköt (a30m)				13	157	165	152	145	104	124	169	63	78
Verkkojata kieltoaikana			6	4	5	8	2	1	12	7	2	4	3
Yhteystiedot puuttuvat	147	117	178	89	141	133	190	267	345	194	235	125	113
Rikosilmoitus				5	0	10	3	9	51	25	8	12	1
Suullinen huomautus				7	10	12	15	46	73	76	69	38	22
Talteen otetut kalastusvälineet				13	0	33	26	11	106	51	39	51	29

Vuonna 2024 valvontaa toteutettiin melko tavallisella intensiteetillä, vaikka henkilöresurssien suhteen ei päästy suunnitellulle tasolle. Kausivalvoja oli töissä pääsääntöisesti kaksi, eli yksi veneyksikkö. Toinen valvojista oli uusi ja perehdyttäminen työtehtäviin otti oman aikansa. Lisäksi aikaisempien vuosien kaltaista lähiesihenkilöä ja neuvojaa ei ollut käytettävissä erätarkastajan poissaolon vuoksi. Vaikka kalastussäännöt vaikuttavat pääsääntöisesti menevän perille kalastajakunnassa, selviä sääntöjen rikkomuksia kuten verkkokalastusta rauhoitusaikana tavataan edelleen vuosittain. Toisaalta valtaosa havaituista rikkeistä liittyy pyydysten ja yhteystietojen puutteelliseen merkintään, ja nämäkin ovat vähenemään päin.

Pitkässä juoksussa vaikuttaa siltä, että rysät ovat yleistyneet Saimaalla. Saimaannorppaa ajatellen kehityksen suunta on oikea, joskaan rysätkään eivät ole nykymallissaan täysin norppaturvallisia. Kesällä 2023 raportoitiin yksi ja 2024 toinen ns. norppaturvalliseen rysään kuollut nuori norppa, ja rysien kehittämiseksi on edelleen tarvetta. Väljänieluisen katiskoiden määrä vähenee vuosi vuodelta. Pitkäjänteisesti tehty valvonta ja norppaturvallisista pyydysistä tiedottaminen alkaa

mennä kalastajille perille. Suurin osa norppaturvattomista katiskoista kuuluu kalastajille, jotka eivät ole tietoisia norppa-asetuksesta ja sen sisällöstä. Vuonna 2021 asetukseen lisättiin verkkojen ankkuroimisvelvoite. Ankkuroimattomia verkkojatoja löydettiin kesän 2022 valvonnoissa 11 kappaletta. Tänä kesänä ankkuroimattomia verkkojatoja löydettiin muutama.

Kalastuksenvalvontatyökalu on ollut käytössä vuodesta 2016 alkaen mutta pääasiallisena kirjausvälineenä Saimaan kalastuksenvalvonnassa se on ollut käytössä vasta Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeen ajan. Taulukkoon 2 on kerätty hankkeen ajalta koko vuoden kattava suoritetilasto. Hankkeen alkuvuosina 2021-23 valvonnasta on vastannut päätoiminen erätarkastaja, ja kesäkaudelle on palkattu kausivalvoja. Hankkeen alkupuolella valvontaa toteutettiin lähes ympäri vuoden, vuonna 2024 sen sijaan pystyttiin panostamaan vain kausivalvontaan. Kesäkauden (touko-heinäkuu) ulkopuolella valvonta on kuitenkin ollut vähäisempää silloinkin, kun sitä on toteutettu. Rikkeitä on kuitenkin havaittu myös varsinkin syksyllä, ja valvonta olisi tarpeen myös kesäkauden ulkopuolella. Valvontakäyntien lisäksi pystyttäisiin paremmin vastaamaan kansalaisten ilmoittamiin mahdollisiin rikkeisiin.

Taulukko 2. Koko vuoden kattava tilasto Metsähallituksen tekemästä kalastuksen valvonnasta Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeen ajalta.

Vuosi	2021	2022	2023	2024
Valvontakuukaudet	5-11	3-11	1-10	5-8
Valvontatunnit yht.	834	1386	1858	1213
Valvontapäivät yht.	53	65	67	62
Valvontatapahtumat yht.	885	1414	1040	1337
Tarkastetut katiskat	1089	1436	1020	1174
Väljäneluiset katiskat	64	48	24	5
Tarkastetut rysät	46	104	48	99
Väljäneluiset rysät	1	0	0	0
Tarkastetut merrat	223	280	21	260
Väljäneluiset merrat	1	0	0	0
Tarkastetut verkkoyksiköt (a30m)	181	256	158	114
Verkkojata kieltoaikana	7	1	1	5
Yhteystiedot puuttuvat	209	263	140	125
Rikosilmoitus	25	10	16	1
Suullinen huomautus	82	87	41	23
Talteenotetut kalastusvälineet	51	52	62	30

Tiedotus ja media

Vesillä oli havaittu paljon puutteellisesti merkittyjä pyydyksiä, minkä vuoksi Itä-Savo -lehdelle järjestettiin tietoisku valvonnasta 9.7.2024. Toimittaja vietti valvojien kanssa päivän vesillä, mistä kirjoitettu juttu oli kesän luetuimpia. Jutusta saatiin paljon positiivista palautetta myös kansalaisilta valvontaa tehdessä.

